ואמר ר' יהושע בן לוי כסיב כל ימי עני רעים והא איכא שבתות וימים טובים. שיש לו מנות ומזונות שהיו מחלקין לעניים מערב שבת לערב שבת אלא כשמואל אתא קרא לאשמועי'. וכולה ר' יהושע קאמר לה: **שינוי ווסת.** (א) חוק כמו עני שכל ימות החול אוכל פת חריבה ובשבת אוכל בשר: הכי גרסי' **אחלא חולי.** מתוך כך מתחיל לחלות. ואית דגרסי חולי מעייס: **לשיב בספר בן סירא.** שלמה כתב כל ימי עני רעים [משלי טו] אבל בלילות כשישן יש לו מנוחה ובן סירא אומר אף לילות אין לו מנוחה כי בשפל גגים גגו ומנלא דלף טורדו ביום סגריר: **מעפר כרמו לכרמים.** זבל (ב) ומשפה שהביא לכרמו נשפך לכרמים אחרים שהוא במקום רעוע בהרים ובשלעים במקום שאין עשיר חפץ בו נופל למטה בכרמים של עשירים שהם במקום טוב ומדרון ונוח לעסוק בהן: **מתני' השולח סבלונות.** מנהג חתנים לאחר קדושין למחות שולח לבית חמיו לכבוד אשתו תכשיטין ומיני פירות וכדי יין וכדי שמן ופעמים אוכל שם עמה: **אינן נגבין.** אם מת הוא או שמתה היא או שחזר בו ורוצה לגרשה שמחמת חיבת שמחת אכילה שאכל ושתה ושמח עמהן מחל סבלונות העשוין ליבלות אבל אין עשוין ליבלות הדרי אע"פ שאכל ושתה עמהן כדתניא בגמ'. ובסבלונות שתם מיירי דהא לקמן מפליג בסבלונות ששלח כדי שיבואו עמה לבית בעלה לסבלונות ששלח כדי שתשתמש בבית אביה והנהו לא תלו באכילת חתן מכלל דריסא בשתם סבלונות והנהו תלויין בסעודת חתן אם אכל עמהן מחולין ואם לאו נגבין: **אלא סבלונות מרובין.** ופירש כדי שיבואו עמה לבית בעלה. והיינו למועטים אם שלחן לכך אלא אורחא דמילתא נקט מרובים רגיל לשלוח ולפרש כדי שיבואו עמה לבית בעלה ומועטין כדי שתשתמש בהן בבית אביה: **גמ' אמר רבא דוקא.** אבל אם סעודת חתן בדינר אבל פחות מדינר לא אבל אם אכל פחות מדינר מהו שתגבה לפי מה שאכל אם אכל חצי דינר תגבה החצי[ב] ולישנא דתשלם כמו משלשין בממון ואין משלשין במכות (מכות דף ה.) מ"ר: **תרגמה רבא בייבא.** פי' רבינו שמואל דה"ה דהוה מלי לשנויי לא והוא דבלו ור"י אומר דבשלמא בברייתא מיירי בבלו אלא מתני' דלא מיירי בבלו לא מיתוקמא בבלו:

נכנס

גמ' אמר רבא דוקא דינר אבל פחות מדינר לא פשיטא דינר תנן מהו דתימא הוא הדין דאפילו פחות מדינר והאי דקתני דינר אורחא דמילתא קתני קא משמע לן אכל תנן שתה מאי הוא תנן שלוחו מאי שם תנן שגר לו מאי תא שמע דאמר רב יהודה אמר שמואל מעשה באדם אחד ששגר לבית חמיו מאה קרונות של כדי יין ושל כדי שמן ושל כלי כסף ושל כלי זהב ושל כלי מילת ורכב בשמחתו והלך ועמד על פתח בית חמיו והוציאו כוס של חמין ושתה ומת וזו הלכה העלה רבי אחא שר הבירה לפני חכמים לאושא ואמרו סבלונות העשוין ליבלות אין נגבין ושאין עשוין ליבלות נגבין שמע מינה אפילו שתה שמעת מינה אפילו פחות מדינר אמר רב אשי מאן לימא לן דלא שחקי ליה מרגניתא דשויא אלפא זוזי ואשקיה שמעת מינה אפילו שגרו לו דלמא כל פתח בית חמיו כבית חמיו דמי איבעיא להו מהו[ג] שישלש שבח סבלונות מהו כיון דאי איתנהו לדידיה הדרי ברשותיה שבוח או דלמא כיון דאי אבדי או מגנבי בעי שלומי ליה ברשותא דידה שבוח תיקו בעי רבא סבלונות העשוין ליבלות ולא בלו מהו תא שמע וזו הלכה העלה רבי אחא שר הבירה לפני חכמים באושא ואמרו סבלונות העשוין ליבלות אין נגבין ושאין עשוין ליבלות נגבין מאי לאו אע"ג דלא בלו לא [ד]דבלו תא שמע סבלונות מועטין שתשתמש בהן והיא בבית אביה אין נגבין תרגמה רבא בייבא וסבכתא אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד ששגר לבית חמיו יין חדש ושמן חדש וכלי פשתן חדש בעצרת מאי קא משמע לן איבעית אימא חשיבותא דארץ ישראל קמ"ל ואיבעית אימא דאי טעין טענתיה טענה אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד שאמרו לו אשתו תותרנית היא ונכנס אחריה לחורבה לבודקה אמר לה ריח צנון אני מריח בגליל

סבלונות העשוין ליבלות אין נגבין. והא דתנא מרובין שתביא עמה מבית אביה לבית בעלה הרי אלו נגבין היינו אין עשוין לבלות ומועטין היינו עשוין לבלות[א] א"נ במועטות בעינן דוקא שאין עשוי לבלות אבל במרובים אפי' בבלות נמי נגבין:

איבעיא להו מהו[ו] **שתשלש.** פי' אמילתא דרבא קאי דאמר דוקא אבל דינר אבל פחות מדינר לא וקא אמר אם אכל פחות מדינר מהו שתגבה לפי מה שאכל אם אכל חצי דינר תגבה החצי[ב] ולישנא דתשלם כמו משלשין בממון ואין משלשין במכות (מכות דף ה.) מ"ר: **תרגמה רבא בייבא.** פי' רבינו שמואל דה"ה דהוה מלי לשנויי לא והוא דבלו ור"י אומר דבשלמא בברייתא מיירי בבלו אלא מתני' דלא מיירי בבלו לא מיתוקמא בבלו:

גמ' אמר רבא דוקא דינר אבל פחות מדינר לא פשיטא דינר תנן מהו דתימא הוא הדין דאפילו פחות מדינר והאי דקתני דינר אורחא דמילתא קתני קא משמע לן אכל תנן שתה מאי הוא תנן שלוחו מאי שם תנן שגר לו מאי תא שמע דאמר רב יהודה אמר שמואל מעשה באדם אחד ששגר לבית חמיו מאה קרונות של כדי יין ושל כדי שמן ושל כלי כסף ושל כלי זהב ושל כלי מילת ורכב בשמחתו והלך ועמד על פתח בית חמיו והוציאו כוס של חמין ושתה ומת וזו הלכה העלה רבי אחא שר הבירה לפני חכמים לאושא ואמרו סבלונות העשוין ליבלות אין נגבין ושאין עשוין ליבלות נגבין שמע מינה אפילו שתה שמעת מינה אפילו פחות מדינר אמר רב אשי מאן לימא לן דלא שחקי ליה מרגניתא דשויא אלפא זוזי ואשקיה שמעת מינה אפילו שגרו לו דלמא כל פתח בית חמיו כבית חמיו דמי איבעיא להו מהו[ג] שישלש שבח סבלונות מהו כיון דאי איתנהו לדידיה הדרי ברשותיה שבוח או דלמא כיון דאי אבדי או מגנבי בעי שלומי ליה ברשותא דידה שבוח תיקו בעי רבא סבלונות העשוין ליבלות ולא בלו מהו תא שמע וזו הלכה העלה רבי אחא שר הבירה לפני חכמים באושא ואמרו סבלונות העשוין ליבלות אין נגבין ושאין עשוין ליבלות נגבין מאי לאו אע"ג דלא בלו לא [ד]דבלו תא שמע סבלונות מועטין שתשתמש בהן והיא בבית אביה אין נגבין תרגמה רבא בייבא וסבכתא אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד ששגר לבית חמיו יין חדש ושמן חדש וכלי פשתן חדש בעצרת מאי קא משמע לן איבעית אימא חשיבותא דארץ ישראל קמ"ל ואיבעית אימא דאי טעין טענתיה טענה אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד שאמרו לו אשתו תותרנית היא ונכנס אחריה לחורבה לבודקה אמר לה ריח צנון אני מריח בגליל

דמילתא קתני. שיעור אכילת אדם בדינר כדאמרן[ה] **עד זוזא אכלי בכרסיה: הוא תנן.** דקתני אם אכל שם דמשמע הוא עצמו: **שיגרו לו.** לחתן מן סעודתם בביתו מאי: **ורכב בשמחתו.** מתוך שמחת הון רב ששלח לבית חמיו שתה על סוסו ומת אח"כ קודם נשואין: **בלוטא.** היא אחת מעשר גליות שגלתה סנהדרין כדאיתא במס' ראש השנה (דף לא.): **סבלונות העשוין ליבלות.** קודם נשואין אין נגבין דהנהו מחולין בסעודת חתן בדינר כדפרישית במתני': **ושאין עשויין ליבלות.** כגון תכשיטי זהב וכסף: ה"ג **ש"מ אפי' פחות מדינר.** ותקשי לרבא: **מאן לימא לן דלא שחיקי ליה מרגניתא.** בכוס החמין שכן דרך השרים שותין אותו לרפואה: **אפי' שיגרו נמי.** שהרי שתה כשהוא רוכב סוסו לפני פתח בית חמיו: **כבית חמיו דמי.** אבל שגרו לו בביתו איבעיא לן: **שבח סבלונות מהו.** היכא דהדרי סבלונות מי הדרי שבח שהשביחו כגון שלח לבית חמיו צאן ובקר וילדו: **בעי רבא סבלונות העשויים ליבלות.** דאמרן דלא הדרי אם לא בלו בשעת חזרה אותן שאין עשוין ליבלות מי הדרי עמהן או לא: **תא שמע סבלונות מועטין שתשתמש בהן והיא בבית אביה אין נגבין.** בשלמא הך קמייתא כיון דקתני עשויות ליבלות מצית לאוקמה בדבלו אבל הכא מילתא דפסיקא קתני שתשתמש בהן בבית אביה אע"פ שישנן בעין. ומיהו הוה מצי לתרוצי ה) (כשאין עשוין ליבלות או) כשעשוין ליבלות ובלו אלא רבותא אשמועי' אפי' כשעשוין ליבלות ולא בלו: **כגון בייבא וסיבכתא.** מיני צעיפים וקישורי נשים שהן דבר מועט ומחיל להו לגמרי לא שנא בלו ולא שנא לא בלו אבל תכשיטין חשובין תיבעי לך: מצאתי גירסא בספר"ח ו) שאינה בספרים שלנו **הא דאמר רבא דוקא דינר.** כלומר שאם אכל בבית חמיו מה ששוה דינר או שתה יין אבל פחות מדינר לא ועלה אמרי' מהו שישלש בסבלונות ועלתה בתיקו פירוש אם שלח סבלונות בק' מנה ואכל בבית חמיו בדינר זכו בבית חמיו בכל הסבלונות והשתא דאכל בחצי דינר יזכו לחצי הסבלונות והוא הדין לשליש ולרביע וזהו פירוש מהו שישלש בסבלונות ועלתה בתיקו: **וכלי פשתן.** כלים מפשתן חדש: **שבחא דא".** שממהרת לבשל פירותיה בעצרת: **דאי טעין טענתיה טענה.** אי הדרי סבלונות וטעין יין ושמן שלחתי לך בעצרת לא הוחזק בדאי בכך והדרי ליה: **שאמרו לו אשתו פוטרנית היא.** חולי הוא שאינה יכולה להריח ומוס שבסתר הוא ותגן בהמדיר בכתובות (דף עב:) המקדש את האשה ע"מ שאין בה מומין ונמצאו עליה מומין אינה מקודשת כנסה סתם ונמצאו בה מומין תצא שלא בכתובה כו' עד וחכ"א במה דברים אמורים במומין שבסתר כו' וזה המים לא קבל עליו את המומין ואם קדשה סתם וכנסה סתם ונמצאו בה מומין תצא בלא כתובה ומיהו גט בעיא כדמפרש בגמרא בפרק המדיר [שם עג:]: **נכנס אחריה לחורבה לבודקה.** שם ונשא עמו בתוך חיקו צנון לנסותה אם תריח. ויש מפרשים כותבת נטל בתוך חיקו ולא צנון. וקרוב לגליל היה מעשה: **אמר לה ריח צנון אני מריח בגליל.** לנסותה אם תריח שמתוך דבריה ניכר אם תריח ועל הצנון שבתוך חיקו אמר. ולישנא דמפרש שכותבת היה עמו לכך אמר לה ריח צנון לדעת אם תשיבנו דבר לאמר ריח כותבת אני מריחה ולא ריח צנון:

אמרה

ו) גרסה דל"ל אף לילות שגגו נמוך וכו' משאר כרמים ולכן ימיו ולילותיו רעים.

פירותיה היא: אשתך תותרנית. מטומטרית שאינה מריח שום ריח ומום שבסתר הוא דמותר לגרשה. איכא דאמרי ארוסה היתה.

מסורת הש"ס

ה) סנהדרין קא., ג) שם כתובות קי: נדרים לז:, ג) נדרים והרא"ש איתא שיעלסן, ד) [נעיל קמה:], ה) רש"ל מ"ז, ו) [וכן גירסת הערוך ערך סבלונות], ז) [עי' גירסת ר"ח שמתא הרשב"ם ד"ה מצלתין],

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה שינוי ווסת דכמו עני כל"ל ותיבת חוק ממקן: (ב) ד"ה מעפר וכו' זבל שהביא כל"ל ותיבת ואשפה נמחק וכ"ב אשפה הוא המקום שמניחים הזבל לשם כדלעיל דף עח ע"ב:

מוסף רש"י

והא איכא שבתות וימים טובים. שאין לך עני שבישראל שאין לו מעדנים (סנהדרין ק:). **שנוי וסת.** משנה ומת ואוכל יותר, שאינו רגיל לאכול, היינו מחילת חולי מעים, לפיכך אפילו שבתות וימים טובים רעים לו (שם). **ברום הרים כרמו.** שאין בידו ממון לקנות במקום טוב וקונה בראש ההר וכל זבלים שהוא מוציא לו נופל וזב לכרמים שתחתיו (כתובות קי:).

מוסף תוספות

א. ומרובין ומועטין לאו דוקא אלא מתקיימין קרי דוקא אע"פ שהן מועטין לפי שהן עומדין בריבויין ונגבין ואע"פ שאכל ושאין מתקיימין קרי מועטין לפי שהן מתמעטין והולכין וכיון שאכל אין נגבין. רי"ן. ב. מי אמרינן כי אמר רבא דוקא דינר היינו לענין חזרת הכל, או דילמא אפי' לענין חזרת מדינר לא תחזיק כלום. ריטב"א.

רבינו גרשום

שינוי ווסת. שאוכל יותר ממה שהוא רגיל מזיק לו למעיו: ב) אותו שגגו נמוך משאר גגות וכרמו גבוה משאר כרמים ימיו רעים: **פיסקא** השולח סבלונות לבית חמיו. כעין שרגילין לעשות חתנים למחרת של קדושין שולח החתן סבלונות שלו דורון לבית חמיו כגון בהמות וכדי יין וכדי שמן ועושה סעודה ואוכל עמהן. אם שלח שם אפי' שוה מאה מנה ואכל שם סעודת חתן אפי' שוה דינר בלבד ומתה היא או הדרא בה אין נגבין שעל דעת סעודה שלח ואגב שאכל שם סעודת חתן בדינר מחל לו הכל. לא אכל שם סעודת חתן בדינר לא חשיב וגובין הכל: שלח שם סבלונות מרובין. מלבושים ותכשיטין כסף וזהב על מנת שתביאם עמה לבית בעלה בשעת חופה: הרי אלו נגבין. אפי' אכל שם בדינר דלא עביד אינש דמחיל כולי האי: סבלונות מועטין. מלבושין שאין יקרין שתשמש בהן בעודה בבית אביה: אין נגבין. אפי' לא אכל שם בדינר דמחיל לה הואיל דמועטין: אמר רבא דוקא כשאכל שם שוה דינר אין נגבין אבל פחות מדינר נגבין המותר: אורחא דמילתא היא דעד דינר רגילי אינשי למיכל בסעודה

סב א מיי' פ"ד מהל' דעות הלכה כא:

סג ב ג מיי' פ"ו מהל' זכייה ומתנה הלכה כא כב טור ושו"ע אה"ע סי' נ סעיף ג:

רבינו גרשום (המשך)

כדאמרי' לעיל עד זוזי אתי בכרסיה והוא הדין דאפי' פחות מדינר קמ"ל דוקא דינר דבדינר מחיל ולא בבציר: אכל בדינר תנן. אין נגבין: שתה בדינר ולא אכיל מאי. מי אמרינן שתיה בכלל אכילה וכאכל דמי או דלמא כמו שלא אכל דמי ונגבין: אכל שם סעודת חתן [תנן] אכל שם שלוחו ולא הוא מאי. נגבין או אין נגבין: אם אכל שם בבית חמיו תנן שיגרו לו בביתו מסעודתם שוה דינר מאי. מי אמרי' בבית חמיו דוקא דאין נגבין אבל בבית לא או דלמא לא שנא: כוס של חמין. מזוג בחמין: שתה ומת. הכי אירע לו ולא משום כישוף: זו הלכה של מעשה העלה ר' אחא כו' סבלונות העשוין ליבלות אין נגבין כגון בהמות וכדי יין דלמישחט ומיכל קיימי דאסוחי אסח דעתי' מינייהו: שאין עשויין ליבלות. כגון כלי כסף וכלי זהב וכלי מילת נגבין. דהכי אמרי' לעיל: ש"מ אפי' פחות מדינר. דהאי כוס של חמין לא היה שוה דינר ואפ"ה אמרו חכמים דאין נגבין: אמר רב אשי. מהא ליכא למשמע מינה דמאן לימא לן דלא שחקו בההוא כוס מרגניתא שויא אלפא זוזי דהכי רגילי אינשי לשחוק מרגניתא במשקה משום רפואה: ש"מ אפי' שגרו לו. נמי אין נגבין משום דהוציאו לו לחוץ כוס של חמין: איבעיא להו. הא פשיטא לן דסבלונות העשוין ליבלות אם אכל שם בדינר אין חוזרין. שבח סבלונות מהו. אם לא אכל שם בדינר דנגבין הסבלונות העשוין ליבלות אם השביחו כגון ששלח בהמות לבית חמיו וילדו מהו חוזר אותו שבח או לא. מי אמרינן אותן עצמן ששלח הדרי אבל שבח דלא שלח הוא כגון הולדות לא הדרי או דלמא כיון דמכח אותן ששלח באין הדרי: בעי רבא. אם אכל שם בדינר ונשתיירו שם מסבלונות העשוין ליבלות ולא בלו כגון שנשתיירו עדיין בחמות בחיים מהו חוזר או לא מי אמרינן הואיל דלא בלו בעינייהו קיימי וחוזרין או דלמא הואיל ועשוין ליבלות כמאן דבלו דמיין ואין חוזרין: ת"ש סבלונות מועטין שתשמש בהן בבית אביה. כגון מלבושין שאין יקרים כל כך ולובשת אותן תדיר בכל יום הרי אלו אין נגבין. ש"מ סבלונות העשוין ליבלות אע"פ שלא בלו אין נגבין: תרגמה רבא. לעולם אימא לך סבלונות העשוין ליבלות אע"ג דלא בלו (אין) נגבין והכא טעמא מאי בייבא וסבכתא עסקי' בקישוריה ובמפה שעל ראשה ולאו דבר חשוב הוא ובמתנה יהב לה: מעשה כו' מאי אתא לאשמועי'. אם שגר אם לא שגר: שבחא ארץ ישראל. שמבכרת פירותיה כל כך בעצרת: ואי בעית אימא. הא קמ"ל דאי טעין ואמר החתן בעצרת שלחתי סבלונות יין חדש ושמן חדש לאו גוזמא היא דארץ ישראל מבכרת כיון דמכח אותן ששלח באין הדרי: בעי רבא. אם אכל שם בדינר ונשתיירו שם מסבלונות העשוין ליבלות ולא בלו כגון שנשתיירו עדיין בחמות בחיים מהו חוזר או לא מי אמרינן הואיל דלא בלו בעינייהו קיימי וחוזרין או דלמא הואיל ועשוין ליבלות כמאן דבלו דמיין ואין חוזרין: ת"ש סבלונות מועטין שתשמש בהן בבית אביה. כגון מלבושין שאין יקרים כל כך ולובשת אותן תדיר בכל יום הרי אלו אין נגבין. ש"מ סבלונות העשוין ליבלות אע"פ שלא בלו אין נגבין: תרגמה רבא. לעולם אימא לך סבלונות העשוין ליבלות אע"ג דלא בלו (אין) נגבין והכא טעמא מאי בייבא וסבכתא עסקי' בקישוריה ובמפה שעל ראשה ולאו דבר חשוב הוא ובמתנה יהב לה: מעשה כו' מאי אתא לאשמועי'. אם שגר אם לא שגר: שבחא ארץ ישראל. שמבכרת פירותיה כל כך בעצרת: ואי בעית אימא. הא קמ"ל דאי טעין ואמר החתן בעצרת שלחתי סבלונות יין חדש ושמן חדש לאו גוזמא היא דארץ ישראל מבכרת

קמו: מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא

נכנס אחריה לחורבה לבודקה. פי׳ רבינו יעקב דבאלרוסקה מיירי (ו) וכגון לראות אם היא תותרנית אם לאו ואם אינה תותרנית ישאנה ואמרו חכמים הואיל ולא נכנס אחריה אלא לבודקה ולא נשא נשואין נכנס ולכן אם מתה לא יירשנה אבל אם לא נכנס אחריה לבודקה היה יורשה[א] וכגון שהחורבה שלו כדאמר בכתובות פרק נערה (דף מח: ושם) לעולם היא ברשות האב היה לו חלר בדרך ונכנסה עמו יורשה דחלדידיה לנשואין ולפירוש זה לא היתה תותרנית אלא כותבות היו בחיקו כמו שאמרה או היתה יודעת שלנון היה ולכך אמרה מאן יהיב לן מכותבות לאכול עם הלנון ורבינו שמואל פירש שנשאה כבר ונמצאת תותרנית שהיה בדעתו לגרשה ומיהו קשיא דלא הוה ליה למימר הואיל ולא נכנס אחריה אלא לבודקה אלא הוה ליה למימר הואיל ונכנס אחריה לבודקה ומה שפי׳ רבינו שמואל מכח הך דהכא שאם היה בדעתו לגרשה שוב אין לו פירות לאו ראיה היא כדפרישית שהרי לאו נשואה היתה ומההיא דגיטין (דף יח.) נמי אין ראי׳ דהא בין ר׳ יוחנן וריש לקיש דפרק שני דגיטין (דף יח:) לא סבירא להו הכי אלא לרבי יוחנן מוליאין פירות משעת [ב] נתיבה ולריש לקיש משעת כתיבה ולמאי דמפרש ר״י התם] אית ליה לריש לקיש משעת חתימה דהא איכא נמי בין ר׳ שמעון ורבנן פירי משעת כתיבה עד שעת חתימה[ג]: **מיכלא** ומשתיא לא הדרי סבלונות הדרי. מוהרי הדרי והיינו סבלונות ותרי גווני מוהרי כדפי׳ רש״ס לעיל[ד]: **מאן** תנא דאזיל בתר אומדנא כו׳. ל״ע לי שייכא הך מילתא בדברים שבלב אינם דברים ובפרק שני דקדושין (דף מט: ושם) האמרכתי בה[ה]: **רבי** שמעון שזורי היא. וה״ה היה יכול לומר רבנן דידיה אלא לרבי שמעון ומחלוקתו קאמר[ו] אי נמי משום דר׳ שמעון שזורי אית ליה טפי דאזלינן בתר אומדנא יותר מדרבנן דידיה להכי נקט ר׳ שמעון שזורי: מעין דירקא הדרא אגודה של ירק אבל קדושין לא הדרי כדאמרי׳ לעיל [קמה.] גזירה שמא יאמרו כו׳: **ושמין לה הכשר בזול.** כשיחזרו לו אוכל ומשקה שהאכילם והשקם ישומו בזול כדמפ׳ לקמיה לפחות שלש מדמיו שבעניו זה שמין כל מחזירין אוכלים הנאכלים מתחלה אלא לדעת חזרה שאילו היה יודע שצריך להחזיר לא היה אוכל משלו ומיהו בזול מיהא מחזיר. וה״נ אמרו (ב״ק דף כ.) גבי אכלה מתוך הרחבה משלמת מה שנהנית דמי עמיר בזול או דמי שעורים בזול וכן (כתובות דף לד:) גבי הניח לחם אביהם פרה שאולה שחטוה ואכלוה משלמין דמי בשר בזול. ומהכא פשטינן לכל בזול דהיינו כל הדמים חסר שליש. כל זוזא חשבינן ואמרי׳ לשלומי בארבעה דנקי ארבע מעות דהיינו שני חלקי דינר שהרי שם מעה כסף דינר ודנקא היא מעה: **מתני׳ שייב מרע שכתב כל נכסיו לאחריס.** אשמר נכסיי לפלוני (ז) כדתניא לקמן (דף קנו:) באמן של בני רוכל שמתה וקיימו חכמים את דבריה וכגון שהיו עדים שהיה שייב מרע כשכתב או נתן מתנה זו או שכתב בשטר כל קניר ורמי בערסיה כדאמרי׳ לקמן בגמרא [קנג.]: **שייר קרקע כל שהוא.** כשיעור המפורש בגמ׳ [קמט:]: **מתנתו מתנה.** דמתנת שייב מרע במקצת אם עמד מחליו אינו חוזר וכגון שכתוב בו קנין כדפסקינן לקמן בגמרא [קנא:] והלכתא מתנת שייב מרע במקצת בעי קנין אע״ג דמית ומצוה מחמת מיתה (ח) במקצת לא בעי קנין והוא דמית [אבל אם] עמד חוזר אע״ג דקנו מיניה הואיל ומדאגת מיתה צוה מתנה זו: **מתנתו מתנה.** הואיל ושייר לעצמו הרי היא כמתנת בריא הלכך בין עומד מחליו בין מת מתנתו קיימת דשלא מדאגת מיתה נתן: **לא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו מתנה.** ואם עמד חוזר אפי׳ קנו מידו שנראין הדברים שמחמת מיתה נתן וע״מ שאם לא ימות לא יתקייס מתנה דמדלא שייר מידי אמרי׳ (ד) לאו אדעתא דהכי יהב ליה שאם יעמוד מחליו ימות ברעב וילטרך לבריות. אבל אם מת מיהא מתנתו מתנה בין שייר בין לא שייר כדמוכח בגמ׳ [קמח:] אמר רב נחמן שייב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים רואין אם כמחלק מת קנו כולן כו׳ ואפי׳ לא קנו מידו כל הנכסים לאחר מיתתו היכא דלא שייר מידי דדברי שייב מרע ככתובין וכמסורין דמו וטעמא מפרש בגמ׳ [קמז:]. ודוקא שייב מרע שכתב כל נכסיו סתם ולא לזה מחמת מיתה ולא הזכיר דברי מיתה בשעת צוואה אבל מצוה מחמת מיתה אפי׳ שייר קרקע כל שהוא וקנו מיניה אין מתנתו מתנה אלא אם עמד חוזר כדפסקינן לקמן בגמרא [קנא:] וכדפרישית: **גבו׳ מאן תנא.** דסבירא ליה דאזלינן בתר אומדנא דדעתא דנותן מתנה אע״פ שלא פירש כמי שפירש דמי דקתני היכא דלא שייר קרקע כל שהוא אמדינן דעתיה שנתייאש מן החיים ולהכי לא שייר ואדעתא דהכי יהב שאם ימות תתקייס המתנה ואם יעמוד תחזור לו ולא תתקייס המתנה: **ועמד וכתב נכסיו לאחריס.** כששמע שמת בנו אך לא פירש שבשביל מיתת בנו הוא עושה אלא סתם נתן: **מתנתו מתנה.** אחרי שלא פירש ותלה במיתת בנו דלא אזלינן בתר אומדן דעתיה ומתני׳ ר״ש בן מנסיא היא דקתני (ט) הכא לא שייר אין מתנתו מתנה דאמדינן דעתיה שאילו היה יודע שיעמוד מחולי זה לא היה נותן כל נכסיו: **היולא בקולר.** ליהרג ואין דעתו מיושבת עליו כל כך וכשאמר כתבו ע״מ לתת לאשתו אמר אלא מתוך טרדו ולאגתו שכח ולא אמר תנו: **המפרש.** מיבשה ליס: **אף המסוכן.** קרוב למיתה שדעתו שיכתבו ויתנו לבפטור את אשתו מן הייבוס נתכוין: **שאני הכס דאמר כתבו.** גלי דעתיה שרולה לתת בט דאי לאו לגרשה כתיבת בט בתר אומדנא: **לומה** שזורי שאני התם דלאו אומדן דעת הוא אלא בפירוש גלוי דעת הוא דכיון דאמר כתבו ודאי רוצה שיתנו לה. והאי דלא אמר ותנו מרוב פחד וטרוד ולאו אדעתיה. אבל גבי ר׳ שמעון בן מנסיא ודאי איכא אמדות דעת שאילו היה יודע שבנו קיים לא היה כותבו. ורב ששת דמוקי כר״ש שזורי מ״ט לא מוקים לה כר״ש בן מנסיא. אמר לך רב ששת אומדנא דמוכח שאני. כלומר התם מוכחא מלתא ומפורסמת היא להיכא דשמע שמת בנו וכתב כל נכסיו לאחר ואחר כך בא בנו אין מתנתו מתנה דודאי מוכחא מלתא ולא אומדנא היא שאילו היה יודע שבנו קיים לא היה כותבן והתם שאני. אבל הכא גבי ר׳ שמעון שזורי דקאמר כתבו גט לאשתי דמסוכן הוא ולאו מוכחא מלתא כולי האי האי דאמר כתבו דליתנו דאזלינן

אמרה ליה (ו) מן יהיב לן מכותבות דיריחו ואכלנא ביה נפל עלה חורבה ומתה אמרו חכמים [א]הואיל ולא נכנס אחריה אלא לבודקה מתה אינו יורשה: סבלונות מועטין שתשתמש בהן בבית אביה וכו׳: יתיב רבין סבא קמיה דרב פפא ויתיב וקאמר [ב]בין שמתה היא ובין שמת הוא הדר הוא סבלונות הדרי מאכל ומשתה לא הדר [ג]הדרא בה איהי הדרא אפילו כישא דירקא אמר רב הונא בריה דרב יהושע [ד]ושמין [ה]להן דמי בשר בזול עד כמה בזול [ו]עד תילתא: **מתני׳** [ז]שביב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים [ח]ושייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת [ט]לא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו קיימת: **גמ׳** מאן תנא דאזלינן בתר אומדנא אמר רב נחמן רבי שמעון בן מנסיא היא דתניא [י]הרי שהלך בנו למדינת הים ושמע שמת בנו ועמד וכתב כל נכסיו לאחר ואחר כך בא בנו מתנתו מתנה רבי שמעון בן מנסיא אומר אין מתנתו מתנה [יא](שאלמלא) היה יודע שבנו קיים לא היה כותבן רב ששת אמר ר׳ שמעון שזורי היא [יב]דתניא [יג]בראשונה היו אומרים [יד]היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו [טו]אף המפרש והיוצא בשייורא רבי שמעון שזורי אומר [טז]אף המסוכן ורב נחמן מאי טעמא לא מוקים לה כרבי שמעון שזורי שאני התם דאמר כתבו ורב ששת מ״ט לא מוקים לה כרבי שמעון בן מנסיא אומדנא דמוכח שאני מאן תנא להא דתנו רבנן [יז]הרי שהיה חולה ומוטל במטה ואמרו לו נכסיך למי ואמר להן דומה

אמרה ליה. דרך שחוק: **מאן יהיב לן מכותבות דיריחו.** שהן מתוקים ונאכל עם הלנון שהוא חד שכן היה דרכן לאכול תמרים עם הלנון שזה חד וזה מתוק ומתקן זה את זה ולפי שהבינה שלנסותה נתכוון השיבתו דרך שחוק כך. ולגלגנא דאמרי׳ שנטל עמו כותבת אמרה כותבות דיריחו אני מריחה ולא לנון. יריחו נקראת עיר התמרים[טו] והיינו כותבות: **נפלה עליה חורבה ומתה.** ובא הבעל לפני ב״ד והיה רולה לירש את אשתו ואמרו חכמים הואיל ולא נכנס עמה לבא עליה אלא לבודקה ולגרשה ומתה בתוך כך אינו יורשה. אית דגרסי הכי ומוקי לה באלרוסקה ולא נהירא לי דאפילו בא עליה בימי אירוסין קודם הכנסתה לחופה לא ירית לה כדתני׳[יח] חנן בר אמי אשתו אלרוסקה לא אונן כו׳ מתה אינו יורשה דאין הבעל יורש את אשתו עד שתכנס לחופה כדנפקא לן (לעיל דף קט:) ירושת הבעל משאר הקרוב אליו ממשפחתו וירש אותה[יט] דהיינו לאחר שנכנסה לחופה הלכך בנשואה מוקמינן לה והכי גרס׳ ואמרו חכמים הואיל ונכנס אחריה לבודקה מתה אינו יורשה דכיון דהיה בדעתו לגרשה אם ימצאנה בעלת מום ובתוך כך מתה קודם שנתפייסו אינו זוכה בירושה. ומהכא שמעינן שמי שמתה אשתו מתוך קטטה שיש בדעתו לגרשה שוב אינו יורשה כדאמרי׳ במס׳ גיטין (דף יח.) משמע עיינו לגרשה שוב אין לבעל פירות: **ויהיב וקאמר בין שמת הוא בין שמתה היא והדר בה.** אינו ומגרש לה: **סבלונות הדרי.** כגון סבלונות שאין עשוין ליבלות ששלח סתם אבל אוכלא ומשתיא ששלח בבית חמיו לא הדרי משמע אם אכל מקעודת חתן אם בדינר דהיינו עשוין ליבלות הלכך מחולין כדתניא לעיל[כ] אבל אם פירש על מנת שיחזרו לי הדרי לא שנא סבלונות מרובין ולא שנא סבלונות מועטין כדמפ׳[כא] במתני׳ אבל אי הדרא בה איהי אפי׳ כישא

מתני׳ [כב]: **נפלה עליה חורבה ומתה.** ובא הבעל לפני ב״ד והיה רולה לירש את אשתו ואמרו חכמים הואיל ולא נכנס עמה לבא עליה אלא לבודקה ולגרשה ומתה בתוך כך אינו יורשה. אית דגרסי הכי ומוקי לה באלרוסקה ולא נהירא לי דאפילו בא עליה בימי אירוסין קודם הכנסתה לחופה לא ירית לה כדתני׳[יח] חנן בר אמי אשתו אלרוסקה לא אונן כו׳ מתה אינו יורשה דאין הבעל יורש את אשתו עד שתכנס לחופה כדנפקא לן (לעיל דף קט:) ירושת הבעל משאר הקרוב אליו ממשפחתו וירש אותה[כג] דהיינו לאחר שנכנסה לחופה הלכך בנשואה מוקמינן לה והכי גרס׳ ואמרו חכמים הואיל ונכנס אחריה לבודקה מתה אינו יורשה דכיון דהיה בדעתו לגרשה אם ימצאנה בעלת מום ובתוך כך מתה קודם שנתפייסו אינו זוכה בירושה. ומהכא שמעינן שמי שמתה אשתו מתוך קטטה שיש בדעתו לגרשה שוב אינו יורשה כדאמרי׳ במס׳ גיטין (דף יח.) משמע עיינו לגרשה שוב אין לבעל פירות: **ויהיב וקאמר בין שמת הוא בין שמתה היא והדר בה.** אינו ומגרש לה: **סבלונות הדרי.** כגון סבלונות שאין עשוין ליבלות ששלח סתם אבל אוכלא ומשתיא ששלח בבית חמיו לא הדרי משמע אם אכל מקעודת חתן אם בדינר דהיינו עשוין ליבלות הלכך מחולין כדתניא לעיל[כ] אבל אם פירש על מנת שיחזרו לי הדרי לא שנא סבלונות מרובין ולא שנא סבלונות מועטין כדמפ׳[כא] במתני׳ אבל אי הדרא בה איהי אפי׳ כישא דירקא הדרא אגודה של ירק אבל קדושין לא הדרי כדאמרי׳ לעיל [קמה.] גזירה שמא יאמרו כו׳: **ושמין לה הכשר בזול.** כשיחזרו לו אוכל ומשקה שהאכילם והשקם ישומו בזול כדמפ׳ לקמיה לפחות שלש מדמיו שבעניו זה שמין כל מחזירין אוכלים הנאכלים מתחלה אלא לדעת חזרה שאילו היה יודע שצריך להחזיר לא היה אוכל משלו ומיהו בזול מיהא מחזיר. וה״נ אמרו (ב״ק דף כ.) גבי אכלה מתוך הרחבה משלמת מה שנהנית דמי עמיר בזול או דמי שעורים בזול וכן (כתובות דף לד:) גבי הניח לחם אביהם פרה שאולה שחטוה ואכלוה משלמין דמי בשר בזול. ומהכא פשטינן לכל בזול דהיינו כל הדמים חסר שליש. כל זוזא חשבינן ואמרי׳ לשלומי בארבעה דנקי ארבע מעות דהיינו שני חלקי דינר שהרי שם מעה כסף דינר ודנקא היא מעה: **מתני׳ שייב מרע שכתב כל נכסיו לאחריס.** אשמר נכסיי לפלוני (כד) כדתניא לקמן (דף קנו:) באמן של בני רוכל שמתה וקיימו חכמים את דבריה וכגון שהיו עדים שהיה שייב מרע כשכתב או נתן מתנה זו או שכתב בשטר כל קניר ורמי בערסיה כדאמרי׳ לקמן בגמרא [קנג.]: **שייר קרקע כל שהוא.** כשיעור המפורש בגמ׳ [קמט:]: **מתנתו מתנה.** דמתנת שייב מרע במקצת אם עמד מחליו אינו חוזר וכגון שכתוב בו קנין כדפסקינן לקמן בגמרא [קנא:] והלכתא מתנת שייב מרע במקצת בעי קנין אע״ג דמית ומצוה מחמת מיתה (כה) במקצת לא בעי קנין והוא דמית [אבל אם] עמד חוזר אע״ג דקנו מיניה הואיל ומדאגת מיתה צוה מתנה זו: **מתנתו מתנה.** הואיל ושייר לעצמו הרי היא כמתנת בריא הלכך בין עומד מחליו בין מת מתנתו קיימת דשלא מדאגת מיתה נתן: **לא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו מתנה.** ואם עמד חוזר אפי׳ קנו מידו שנראין הדברים שמחמת מיתה נתן וע״מ שאם לא ימות לא יתקייס מתנה דמדלא שייר מידי אמרי׳ (כו) לאו אדעתא דהכי יהב ליה שאם יעמוד מחליו ימות ברעב וילטרך לבריות. אבל אם מת מיהא מתנתו מתנה בין שייר בין לא שייר כדמוכח בגמ׳ [קמח:] אמר רב נחמן שייב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים רואין אם כמחלק מת קנו כולן כו׳ ואפי׳ לא קנו מידו כל הנכסים לאחר מיתתו היכא דלא שייר מידי דדברי שייב מרע ככתובין וכמסורין דמו וטעמא מפרש בגמ׳ [קמז:]. ודוקא שייב מרע שכתב כל נכסיו סתם ולא לזה מחמת מיתה ולא הזכיר דברי מיתה בשעת צוואה אבל מצוה מחמת מיתה אפי׳ שייר קרקע כל שהוא וקנו מיניה אין מתנתו מתנה אלא אם עמד חוזר כדפסקינן לקמן בגמרא [קנא:] וכדפרישית: **גבו׳ מאן תנא.** דסבירא ליה דאזלינן בתר אומדנא דדעתא דנותן מתנה אע״פ שלא פירש כמי שפירש דמי דקתני היכא דלא שייר קרקע כל שהוא אמדינן דעתיה שנתייאש מן החיים ולהכי לא שייר ואדעתא דהכי יהב שאם ימות תתקייס המתנה ואם יעמוד תחזור לו ולא תתקייס המתנה: **ועמד וכתב נכסיו לאחריס.** כששמע שמת בנו אך לא פירש שבשביל מיתת בנו הוא עושה אלא סתם נתן: **מתנתו מתנה.** אחרי שלא פירש ותלה במיתת בנו דלא אזלינן בתר אומדן דעתיה ומתני׳ ר״ש בן מנסיא היא דקתני (כז) הכא לא שייר אין מתנתו מתנה דאמדינן דעתיה שאילו היה יודע שיעמוד מחולי זה לא היה נותן כל נכסיו: **היולא בקולר.** ליהרג ואין דעתו מיושבת עליו כל כך וכשאמר כתבו ע״מ לתת לאשתו אמר אלא מתוך טרדו ולאגתו שכח ולא אמר תנו: **המפרש.** מיבשה ליס: **אף המסוכן.** קרוב למיתה שדעתו שיכתבו ויתנו לבפטור את אשתו מן הייבוס נתכוין: **שאני הכס דאמר כתבו.** גלי דעתיה שרולה לתת בט דאי לאו לגרשה כתיבת בט בתר אומדנא: **לומה** שזורי שאני התם דלאו אומדן דעת הוא אלא בפירוש גלוי דעת הוא דכיון דאמר כתבו ודאי רוצה שיתנו לה. והאי דלא אמר ותנו מרוב פחד וטרוד ולאו אדעתיה. אבל גבי ר׳ שמעון בן מנסיא ודאי איכא אמדות דעת שאילו היה יודע שבנו קיים לא היה כותבו. ורב ששת דמוקי כר״ש שזורי מ״ט לא מוקים לה כר״ש בן מנסיא. אמר לך רב ששת אומדנא דמוכח שאני. כלומר התם מוכחא מלתא ומפורסמת היא להיכא דשמע שמת בנו וכתב כל נכסיו לאחר ואחר כך בא בנו אין מתנתו מתנה דודאי מוכחא מלתא ולא אומדנא היא שאילו היה יודע שבנו קיים לא היה כותבן והתם שאני. אבל הכא גבי ר׳ שמעון שזורי דקאמר כתבו גט לאשתי דמסוכן הוא ולאו מוכחא מלתא כולי האי האי דאמר כתבו דליתנו דאזלינן

עין משפט נר מצוה

סד א טוש״ע אה״ע סי׳ ל סעיף ה בהגה״ס:
סה ב ג ד ה מיי׳ פ״ו מהל׳ זכייה ומתנה הלכה כא כב כג טוש״ע אה״ע סי׳ נ סעיף ג:
סו ו מיי׳ שם פ״ח הל׳ טו סמג עשין פב טוש״ע ח״מ סי׳ רנ סעיף ד:
סז ז מיי׳ שם הלכה יד טוש״ע שם סעיף ב:
סח ח ט י מיי׳ פ״ב מהל׳ גירושין הל׳ יב סמג עשין נ טוש״ע אה״ע סי׳ קמא סעיף טז:

מוסף רש״י

דמי בשר בזול. כל זוזי מסבינא בלרבע דנקי, וכן כל היכי דתני בזול, והייטו שני אליעזר דמיס (ב״ק קיב. וכעי״ז בכתובות לד: וב״ק כ. וב״מ מב:). **ואחר כך בא בנו מתנתו מתנה.** שהרי לא פירש בשעת מתנה בשביל שאני סבור שמת בני אני נותן מתנה זו (לעיל קלב.). שאלמלא היה יודע כו׳. היינו אומדנא אע״פ שלא פירש נמי כמי שפירש דמי (שם). **הירצא בקולר.** ליהרג למלכות (גיטין סה:) שנתחייב מיתה למלכות (חולין עה:). **ואמר כתבו גט לאשתי.** כדי שלא מזקק ליבם (גיטין יג:) אף על פי שלא אמר תנו (שם סה:). **הרי אלו יכתבו ויתנו.** אף על גב דלא אמר תנו, דעתיה שיתנו לה ועשאן שלוחין אף לגרש אלא שהיה בהול על נפשו (חולין עה:) דמתוך טרלתו שהוא בהול על נפשו לא הספיק לגמור דבריו ומעיקרא לכתבו ותנו נתכוין (כתובות נה. וכעי״ז גיטין יג: וסה:) **דמסתמא** גלי דעתיה מדאמר כתבו דלשם נתיבה קאמר, משום דיולא ליהרג, דלא ניחא ליה דמיפול קמי יבם (מנחות ל:). **אף המפרש.** מן היבום (חולין עה: וגיטין שם). **והירצא בשיירא.** למלכות (שם ושם). **אף המסוכן.** שביב מרע (גיטין יג:) חולה (שם סה:) מתוך חליו (חולין עה:) הנוסף, והייטו בתר אומדן דעתא דאמריק לא אמר כתבו אלא ליתנו הואיל ומסוכן הוא לא נתכוין לנחק כה (כתובות נה.) כיון דאמר כתבו אף על גב דלא אמר תנו אדעתא למיהב קאמר (גיטין עב:).

רבינו גרשום

אמרה ליה אין ודאי אני מריחה כמוך: מאן יהיב לן מכותבות של יריחו. תמרים ואכילנא מיניה אותו צנון. ואמרו חכמים הואיל ונכנס אחריה לבודקה ולא לדבר אחר לא אמרינן בא עליה שוב ואשתו גמורה היא ואינו יורשה. ואיכא דאמרי נשואה היתה הואיל ונכנס אחריה לבודקה על דעת כן [נכנס] שדעתו נוטה בה לגרשה אם היא תותרנית אינו דין שיורשה הואי דגמר בלבו בחייה לגרשה ומתה לאלתר דייניגן ליה כמאן דגרשה ואינו יורשה: סבלונות הדדי. וכל תכשיטין ששלח לה כדי להביאם עמה: מאכל ומשתה. ששגר למחר מקדושין לא הדרי הואיל ואכל שם בדינר: הדרא בה היא. אע״פ שאכל שם בדינר הדר כל מאכל ומשתה ואפ׳ כישא דירקי אגודה של ירק: ושמין לו דמי בשר בזול. כלומר אם אכל שם אין מחזירין לו כל הבשר והמאכל כשיעור אותן דמים שהיה שוה כששילה לשם אלא כל זוז שנתן לה במאכל מחשבין ליה ד׳ דנקי. הזוז מחלקין לו׳ חלקים ד׳ חלקים תחזור לו וב׳ חלקי׳ מנכה לו היינו שליש מנכה: **פיסקא** שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים ושייר קרקע כל שהוא. לעצמו שלא כתב כולו אע״פ שעמד מתנתו מתנה דאמרינן הואיל ששייר קרקע אמדינן דעתיה למימר דלהכי שייר דלסמוך עילויה שיתפרנס ממנה אי קאים ולא תחזור לו עולמית מה שנתן. אבל לא שייר קרקע כלל אין מתנתו מתנה ואם עמד חוזר במה שנתן. ובתר אומדן דעתא אזלינן במתני׳: מאן תנא דמתני׳ דאזיל בתר אומדנא: רבי שמעון בן מנסיא אומר אין מתנתו מתנה. דאומדן דעת הוא. שאילו היה יודע שבנו קיים לא היה נותן ומתני׳ ר׳ שמעון

מסורת הש״ס

(א) [כתובות לד: ב״ק כ. קיב. ב״מ מב:]. (ב) [פאה פ״ב מ״ז לקמן קנ:]. (ג) לקמן קנא:. (ד) לעיל קנב. [מוספתא כתובות פ״ד]. (ה) [ל״ל שאלמלי עי׳ תוס׳ מגילה כא.]. (ו) ל״ל דתנן. (ז) גיטין יג: סה: חולין עה: [מנחות נ: עיבו״ יוס פ״ד מ״ה]. (ח) [מוספתא דכתובות פ״ד]. (ט) [בכריס לד]. (י) [יבמות כט: ע״ש]. (כ) [במדבר כז]. (ל) [דף קמו.]. (מ) [כדפירישית. רש״ש]. (נ) [גי׳ רש״ל וגי׳ רש״ש כתיבה ולר״ל משעת נתיבה ולמאי דמפקת לית ליה]. (ס) [דף קמה. ד״ה מוהרין].

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ מאן יהיב וכו׳ עליה חורבה: (ב) רשב״ם ד״ה שביב מרע וכו׳ כתדתן לקמן: (ג) ד״ה מתנתו וכו׳ מחמת מיתה לא בעי כל״ל ותיבת במקצת נמחק: (ד) ד״ה לא שייר וכו׳ אמרינן ודאי לאו אדעתא: (ה) ד״ה מתנתו וכו׳ דקתני היכא דלא שייר: (ו) תוס׳ ד״ה נכנס וכו׳ דבאלרוסקה מיירי ונכנס אחריה לראות אם היא תותרנית לא יירשה ואם לאינה וכו׳ יורשה דסתם חלר לאינה דידיה:

מוסף תוספות

א. [ד]אמרינן סתמא לשם נשואין הוא נכנס. רמב״ן. ב. ורב יוסף הלוי ז״ל פי׳ כדברי הרב ר׳ שמואל ז״ל אבל אמר דהכא דוקא הוא משום דמקחו מקח טעות ובא לבטל קידושין מעיקרן, ולא תיקן כלום דהא לא מן המומין הפוסלין באשה הוא, ועוד שהרי לא נתברר שהיה בה. רמב״ן. ג. דצריך לחלק ולומר וכו׳ דאגן סהדי דאדעתא דהכי עביד וכו׳, שאנו אומדין שלכך היה דעתו. תוס׳ קידושין מט: ד. ומפני שהלכה כמותו נקטיה לחודיה. ריטב״א.

רבינו גרשום (המשך)

בן מנסיא היא: רב ששת אמר מתני׳ ר׳ שמעון שזורי היא. דאזיל בתר אומדנא. היוצא בקולר ליהרג ואמר כתבו גט לאשתי שלא תפול ליבם אע״ג דלא אמר כתבו ותנו הרי זה יכתבו ויתנו. מה שאין כן בשאר אינש דעלמא אמר כתבו לחוד אין כותבין ונותנין משום שמא משתק הוא בה אבל זה שהוא בסכנה גמר ומקנה לה אע״ג דלא אמר תנו דהאי דלא אמר תנו משום שהיה בהול בצרתו ולא הספיק לומר תנו שהיו מוליכין אותו בקולר וכן במפרש בים שאמר כתבו והיוצא בשיירא במדבריות בארץ מרחקים שאינו יודע אם יחזור אם לאו אע״ג דלא אמר תנו יהבינן לה דגמר בדעתי׳ למימר ומשום טרדא לא אמר: ר׳ שמעון שזורי אומר אף המסוכן. שמסוכן בחליו שאין יודע אם יחיה אם לאו אם אמר כתבו כותבין ונותנין לאלתר דאזיל בתר אומדנא דהאי לא רצה לשחק בה והאי דלא אמר תנו שהוא טרוד בחליו. ר׳ שמעון מוסיף על ת״ק הוא ולא פליג עליה אלמא דר׳ שמעון שזורי אזיל בתר אומדנא. ורב נחמן דמוקי מתני׳ כר׳ שמעון בן מנסיא מ״ט לא מוקים כר׳ שמעון